

Gartneri paa Island.

Af Gartneribestyrer Niels Tybjerg.

Niels Tybjerg.

Gennem Aarhundreder har der paa Island — fra Begyndelsen særlig i Tilknytning til de gamle Klostre og Bispesæder — været avlet Køkkenurter; men det er først langt senere, der bliver Tale om nogen betydende Havedyrkning. Til de ældste Kulturplanter hører Kaalrabi, Rabarber og Kartoffler (den sidste indført 1759), og først omkring eller efter sidste Aarhundredskifte optages Dyrkningen af forskellige Køkkenurter i større Omfang, og Udviklingen er siden da gaaet frem med raske Skridt. — I 1899 oprettedes en Forsøgsstation i Reykjavik og senere en i Akureyri. Der foretoges forskellige Forsøg med Kartoffel- og Roesorter samt Gødningsforsøg. Den første Station er siden nedlagt. — Erhvervsmæssigt Havebrug eller Gartneri er af forholdsvis ny Dato, og først efter at der i 1922—24 byggedes nogle smaa Drivhuse, har Gartneriet taget

Fart; og hvert Aar foretages nu nye Udvidelser af saavel Frilands- som Drivhusgartneriet.

De første Drivhuse var smaa og primitive, dels bygget over en Varmtvandsledning, som førte fra Kilderne uden for Reykjavik til Reykjavik By, dels bygget paa varm Jord og forsynet med en gennemløbende Varmtvandsledning direkte fra en Kilde. Men Begyndelsen var gjort, og Resultatet deraf blev en stadig Forøgelse af Drivhusenes Antal baade i Reykjavik, hvor Opvarmningen sker ved almindelige Kedelanlæg med Koks-Fyring, og ved de varme Kilder flere Steder i Landet.

I Mosfellssveit nær Reykjavik ligger 4—5 større eller mindre Gartnerier med Huse, Bænke og tilliggende Friland. I Ølfus, c. 55 km Øst for Reykjavik, har Staten anlagt et Gartneri, som væsentlig skulde forsyne Statens Hospitaler og andre Institutioner med Grønsager. Desuden ligger der i Ølfus 2 Gartnerier med Drivhusanlæg. Ved Akureyri og flere Byer ligger mindre Gartnerier, som søger Afsætning de paagældende Steder.

Det største og ældste af Gartnerierne er „*Reykir*“ i Mosfellssveit, som ejes af Skibskaptajn Guðm. Jonsson og Bonde, Altingsmand Bjarni Ásgeirsson. Her byggedes i 1924 det første Drivhus i Samarbejde med Danskeren, nu afdøde *Johs. Boeskov*. Man optog Dyrkningen af Tomater og andre Kulturplanter i Hus, og samtidig anlagdes et større Frilandsareal til Dyrkning af almindelige Køkkenurter. Disse første Forsøg gav godt Resultat, og siden er Gart-

„*Reykir*“ i Mosfellssveit. Ejere: Guðm. Jonsson og Bjarni Ásgeirsson. Længst til højre: „*Blomvang*“ (*Boeskov*).

Einar Helgason.

Laurits Jensen Boeskov.

Gudjon Sigurdsson.

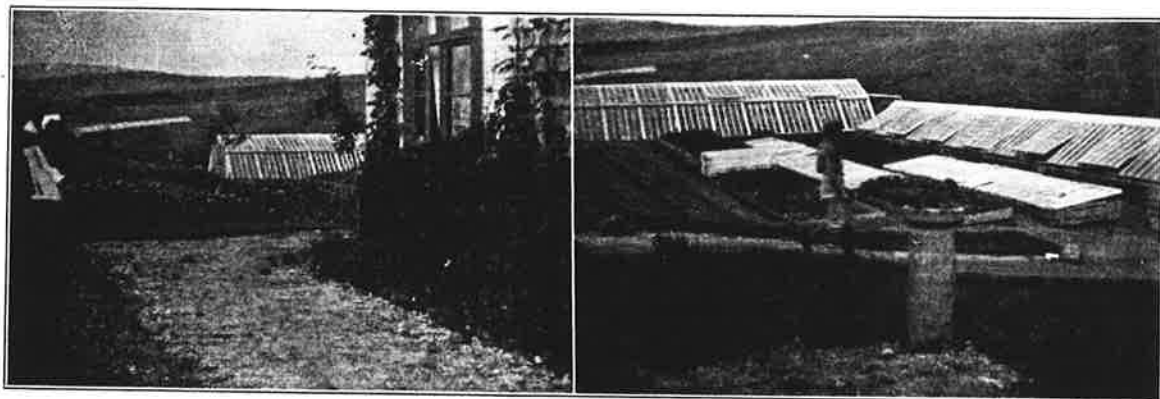
Ingimar Sigurdsson.

Tomater og Agurker er de betydeligste Kulturer i Hus. Et andet Gartneri „*Fagrahvammur*“ (1930) samme Sted ejes af *Ingimar Sigurdsson*. Der er foruden alm. Handelsgartneri ogsaa nogen Planteskole. I Reykjavik havde bl. a. *Einar Helgason*, tidligere Leder af Forsøgsstationen, Gartneri (Drivhusene 1927—29), som dreves med Grønsags- og Blomsterkulturer. Ialt er der i de sidste 11 Aar bygget c. 45 Drivhuse.

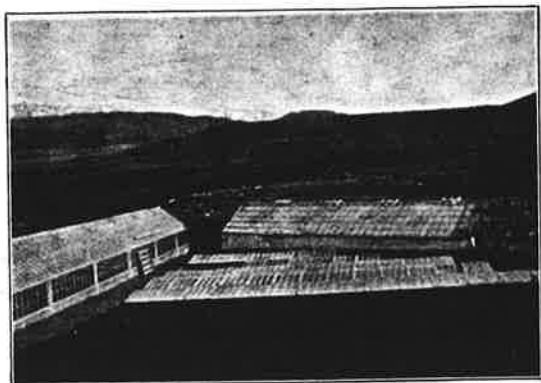
Gartneriet har i de senere Aar mere og mere taget Form som almindelig Handelsgartneri, og i Særdeleshed inden for Drivhusgartneriet har Fremskridtet været stort. Fra at være ret beskedne Arbejdsfelter, hvor Indehaveren selv kunde overkomme alt Arbejde, er Drivhusene i det sidste Tiaar vokset baade i Størrelse og Antal og beskæftiger nu et ikke lille Antal Arbejdere. Flere danske Gartnerere har i de senere Aar fundet Vej til Island, og ogsaa unge Islænderne er begyndt at nære Interesse for Faget.

neriet udvidet, saa der nu raades over 14 Huse, 200 Vinduer og c. 2 ha Frilandsgartneri. De væsentligste Kulturer i Husene er Roser, Chrysanthemum, Hortensier, Begonier og Drivning af Sommerblomster, særlig Levkøjer. Af Blomsterløg drives aarlig 30—40,000. Desuden er i 1934 anlagt en Nelliekultur, som omfatter 600 m². Paa Friland dyrkes hovedsagelig Blomkaal, Gulerødder og Kaalrabi. Af andre Gartnerier i Mosfellssveit er „*Reykjahlið*“ (anlagt 1931) med 3 Huse, Bænke og Friland. Hovedinteressen er Udplantningsplanter og Tomater. „*Blomvang*“ (1926) med 5 Huse, Bænke og Friland ejes af *Laurits Jensen Boeskov*, Broder til forannævnte afdøde *Johs. Boeskov*. Det er det næstældste af Drivhusgartnerierne og drives nu mest som Blomstergartneri. Desuden findes et Par nye mindre Gartnerier.

Statsgartneriet (ogsaa af Navn „*Reykir*“) (1930) i Ølfus har 7 Huse, 80 Vinduer og et stort Areal med Frilandskulturer, væsentlig Roer og Kartofler, og iøvrigt de fleste gangbare Køkkenurter.

„*Fagrahvammur*“ i Ølfus.

Gartneriet „Blomvang“.

Nellikehus paa „Reykir“ i Mosfellssveit.

Mange Plantearter er først indført og kommen i Kultur i de sidste Aar. Nævnes skal Chrysanthemum, som i 1931 dyrkedes for første Gang i nævneværdig Mængde. Antallet var ialt c. 2,000. I 1934 har Antallet været c. 23,000. Roser er en af de førende Kulturer, og denne udvides fremdeles. Begonier indførtes fra Danmark i 1933, og Dyrkningen er fortsat og udvidet. Hortensier tiltrækkes i et Par Gartnerier, men Indførsel af Planter til Drivning er endnu ret almindelig.

Foruden de her nævnte Arter dyrkes flere andre i Handelsøjemed, men i endnu mindre Format. Af Grønsager og Frugter, som dyrkes i Hus, kan nævnes Blomkaal, Agurk, Tomat og Vindruer m. fl.

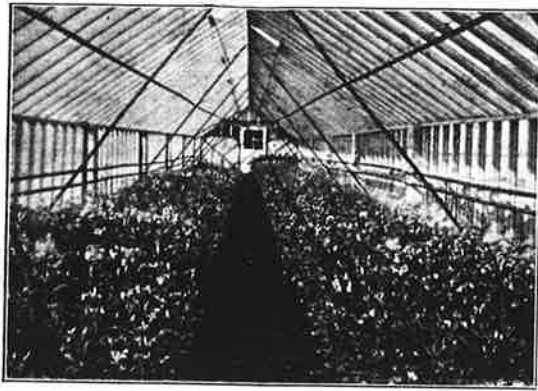
Det samlede Jordareal, som anvendes til alm. Havebrug, er noget over 500 ha. Heraf optager Kartoffler og Roer langt den største Del, medens almindelige Køkkenurter endnu indtager en forholdsvis beskeden Plads. Foruden de forannævnte Arter dyrkes iøvrigt Majroer, Rødbeder, Porrer, Spinat, Salat o. m. m. De tidligste Produkter kan — i Særdeleshed, hvor der arbejdes med varm Jord — være fremme fra midt i Juni. Men allerede i September kan Frost og Kulde afbryde Væksten og gøre Ende paa Sæsonen for Frilandsprodukter.

Afsætningen af Produktionen sker for de største Gartneriers Vedkommende ved Salg til Forhandlere. Og de senere Aars stærkt forøgede Varemængde har lært store Dele af Befolkningen at skatte og værdsætte Gartneriprodukterne, saa der spores en stadig stigende Efterspørgsel.

Med de Resultater, der hidtil er naaet baade med Hensyn til Produktion og Afsætning, har man Haab om, at dette for Island saa nye Erhverv vil vinde endnu større Fremgang, og med maalbevidst Arbejde vil Produkternes Kvalitet og Kvantitet være medvirkende dertil.

Statistik over Gartneriprodukter, dyrket paa Island, samt over Glasarealet.

Blomkaal.....	1924	15,000	Stkr.
	1934	50,000	-
Tomater	1924	300	kg
	1929	2,500	-
	1934	8,000	-
Chrysanthemum.....	1931	2,000	Planter
	1932	8,000	—
	1934	23,000	—
	1935	32,000	—
Glasdækket Jordareal.....	1924	150	m ²
	1929	1,200	-
	1934	5,500	-
	1935	6,700	—

„Blomvang“. Drivning af Sommerblomster.

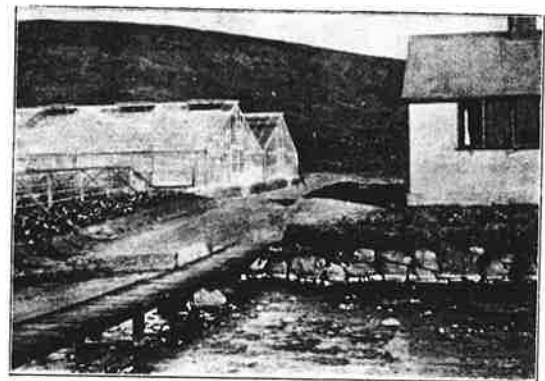
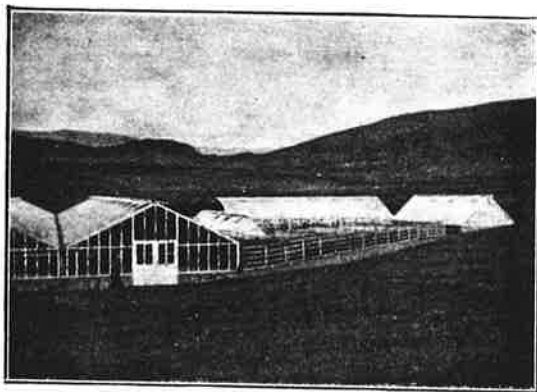

Løkedyrkning paa „Reykir“.

Af Islands Gartnere fra vor Tid kan nævnes efterfølgende:

Einar Helgason var født 25/6 1867 i Eyjafjarðarsýssel. Begyndte 1883 at arbejde med Jorddyrking og var i Aarene 1885—87 paa Folkehøjskole. Var derefter i 2 Aar omrejsende Konsulent og kom i 1890 til Reykjavik. Var der beskæftiget med Havedyrkning indtil 1894. Rejste da til Danmark og opholdt sig paa Havebrugshøjskolen „Vilvorde“ indtil Foraaret 1897. Var dette Aar med Støtte fra Det danske Landhusholdningsselskab paa Rejse gennem Jyllands Heder og var samme Aar ved Forsøgsstationen i Askov; var tillige i dette Aar paa Rejse i Nord-sverige for at lære Jorddyrkningen der at kende. Kom 1898 tilbage til Island og har fra den Tid indtil 1920 været i Tjenesten som Konsulent, Sekretær og Kasserer for det islandske Landbrugsselskab. Havde i Vinteren 1898—99 Ophold paa Landbohøjskolen i København for at studere Jorddyrkningsteori. E. H. havde foruden at drive sin egen Virksomhed, som startedes 1920, igennem mange Aar været Konsulent og Formand for „hið isl. Garðyrkjufélag“ (Det isl. Haveselskab). Var Medarbejder ved „Nord. ill. Havebrugsleksikon“ og Forfatter til flere Havebøger, bl. a. „Hvannir“ (1926). Døde 11. Oktober 1935.

Laurits Jensen Boeskov er født i Silkeborg 15/1 1903. Arbejdede i nogle Aar ved Landbrug. Var fra 1921 til 1923 Landvæsenselev og i 1924 beskæftiget paa Forsøgsgaarden „Østoftegaard“. Rejste til Island 1926 for at bistaa Broderen, nu afdøde *Johannes Boeskov*, ved Starten af det første paa Island erhvervsmæssigt drevne Drivhusgartneri. Ved Broderens Død i 1927 overtoges Gartneriet „Blomvang“ efter denne.

To Billeder af Drivhusene paa „Reykir“ i Mosfellsveit.

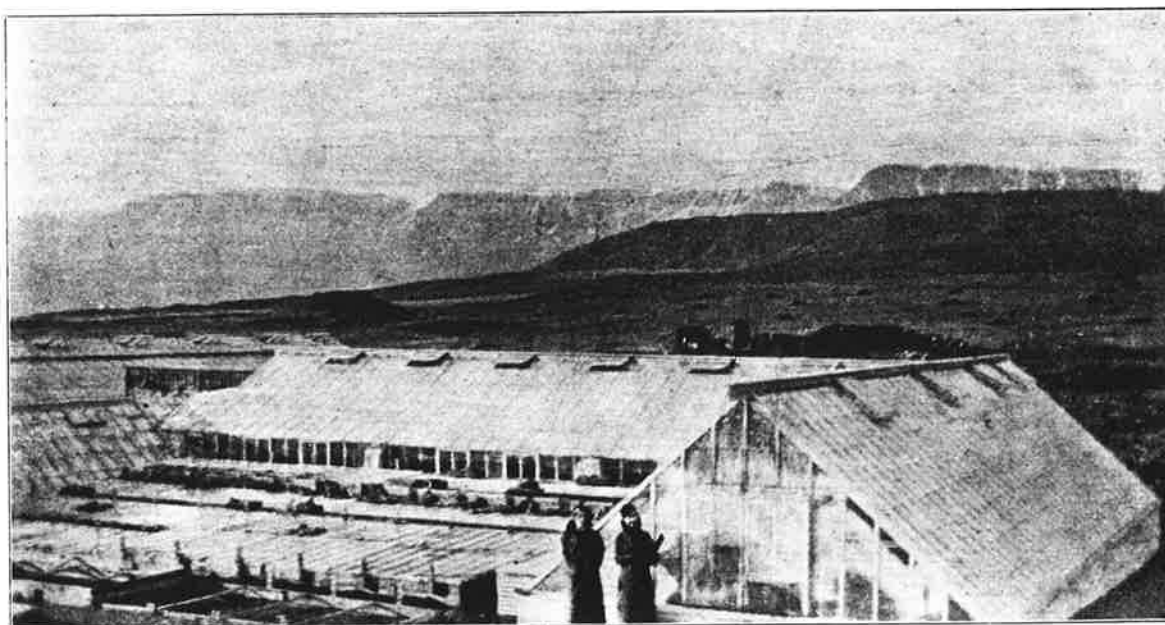

Fra venstre: Drivhuse i islandsk Gartneri, Begonier i Islands ældste Drivhus samt Parti fra „Reykir“.

Olafur Gunnlaugsson, Laugaboli, Mosfellssveit, er født 15. Juli 1904 i Hattardal i Isafjörðarsýssel. Arbejdede ved Landbrug paa Island og i Danmark, men fik sin gartneriske Uddannelse hos Brødrene Johannes og Laurits Boeskov, „Blomvang“. Begyndte 1931 selvstændig Virksomhed og har siden bygget Drivhuse, som anvendes dels til Blomster og dels til Tomater. Ialt er under Glas 1,000 m² (3 Drivhuse og Bænke).

Guðjon Sigurðsson er født i Eyjafjarðarsýssel 12/9, 1899. Tog i 1919 Eksamen paa Landbrugsskolen paa Holum og arbejdede derefter en kort Tid ved Jorddyrkning. Rejste 1920 til Norge og arbejdede ved Jorddyrkning, særlig Havedyrkning. Tog Eksamen ved Voss' Folkehøjskole 1923 og var derefter beskæftiget ved Gartneri paa Statens Smaabrugslærerskole, Asker, Båstad i Gartneri (Asker) i og Björkås Gartneri, Tromsö. Kom i 1925 tilbage til Island og fortsatte her Arbejdet med Havedyrkning, men var samtidig beskæftiget med Kontorarbejde i Reykjavik. Var fra 1932—34 Konsulent for Sydlandets Landbrugssammenslutning. Har siden da været Bestyrer af Statens Landbrug og Gartneri paa Reykjabúið i Ølfus.

Ingimar Sigurðsson, Søn af Direktør for det isl. Landbrugsselskab, Sigurður Sigurðsson, er født 2/3 1910. Begyndte som 15aarig sin Læretid i den nu nedlagte Forsøgsstation i Reykjavik; rejste derefter til Udlandet i 1926 for at søge videre Uddannelse. Opholdt sig i 2 Aar paa

Drivhuskompleks i „Reykir“ i Mosfellssveit.

Statens Havebrugsskole, Støp, Norge, og arbejdede i 1928 og 1929 hos H. Werenvennig, Quedlinburg, og Ernst Benari, Erfurt. Efter Hjemkomsten i 1930 begyndte S. selvstændig Virksomhed i „*Fagrahvammur*“, Ølfus. I Planteskolen er en Træplantebestand paa 20,000 Stk.

Niels Tybjerg er født i Askov 9/3 1905, Søn af Gartner *Kr. Tybjerg*, Middelfart (se Side 1414—15). Gennemgik sine 3 første Læreaar fra 1919 i Faderens Gartneri og fortsatte sin Læretid hos J. Sinius-Clausen, Nr.-Aaby, og N. Schmidts Eftf., Vanløse. De følgende Aar fra 1924 til 1930 arbejdedes som Medhjælper hos Carl A. Jensen, „Lundely“, Hellerup, hos Faderen i Middelfart, Harald Wang i Aalborg samt hos Selmer, „Carlsminde“, Taastrup, foruden et Ophold paa Rødding Højskole i Vinteren 1927—28. Var derefter en kortere Tid i Blomstergartneriet paa „Vilvorde“. Rejste i Foraaret 1931 til Island og arbejdede i knap 2 Aar hos Laurits Boeskov. Har siden 1/1 1933 været Bestyrer paa „*Reykir*“ i Mosfellssveit. — Forfatter til nærværende Afsnit om Gartneri paa Island.

Springkilde paa Island.

Tybjergs Gartneri.

Søndergade 100, Middelfart. Tlf. Middelfart 90.

N. L. Tybjerg.

Kr. Tybjerg.

Jens Tybjerg.

Gartneriet er grundlagt 1871 af *Niels Larsen Tybjerg*, der var født 20/8 1831 i Fredsgaarde ved Ringsted, Søn af Husmand Lars J. Han gik som Dreng tilhaande i Tybjerggaard Have, hvor hans Fader arbejdede, kom paa Lyngby Seminarium, hvorfra han dimitteredes 1855 med 1. Kar., var Huslærer i Aalsø 1855—57, læste paa Borchs Kollegium 1858—59, Lærer ved Middelfart Kommuneskole fra 1860. Tog sin Afsked 1871 og købte da Ejendommen i Søndergade 100 samt 1/2 ha Mark ved Siden af og oprettede en Børneskole, som han passede til 1897. Drev samtidig Havebrug og byggede 1883 sit første Drivhus. Paa dette Grundlag opstod det nuværende Gartneri. T. døde 6/12 1917 og er begravet i Middelfart. — Fra 1/10 1893 forpagtedes Gartneriet af 2 Sønner, *Peter Kristian la Cour T.* og *Jens T.* Førstnævnte er født 4/5 1873 i Middelfart og uddannet hos Faderen samt hos C. Petersen i Fredericia og C. Koch, Kbhvn.; Broderen er født 11/2 1870 og uddannet hos Faderen samt i Kolding Planteskole. J. T. udtraadte allerede i 1898 af Forpagtningen og gik til Journalistiken, var en Tid Redaktør af „Sydsjæll. Venstreblad“ og er nu ansat ved „Politiken“. I 1902 overtog P. K. T. Gartneriet som Ejendom. I 1904 blev Broderen, *Aksel T.*, Bestyrer, og P. K. T. forpagtede et Gartneri ved Askov Højskole, men flyttede tilbage 1910; A. T. rejste 1908 til England, hvor han drev et større Gartneri; døde ved et Ulykkestilfælde — P. K. T. har været Medlem af „Alm. dansk Gartnerforening“s Repræsentantskab. Der er 3 Sønner, som er Gartnere: *Niels T.* i Reykjavik (se Afsnittet om Islands Gartneri), *Bent Tybjerg*, Herning (se Herning Kr.) og *Knud Tybjerg*, Skive (se Skive Kr.). — Gartneriet ligger paa svær Jord i Læ af Bebyggelser paa alle Sider. Ejendomsskylden udgør 22,000 Kr. Det drives som blandet Handelsgartneri og har 4 Drivhuse og 100 Vinduer, ialt c. 400 m² under Glas. Hovedkulturerne er Begonier, Cyclamen, Chrysanthemum, Bregner, Violer samt diverse Stauder til Afskæring og Udplantningsplanter, tidlige Grønsager m. m. Violer drives som en Specialitet. Produkterne afsættes fra egen Butik og Gartneri samt engros i Middelfart, og den samlede Omsætning udgør c. 11,000 Kr.; Arbejdslønnen andrager aarlig 2,000 Kr. Virksomheden beskæftiger 1 Elev og 1 Medhjælper hele Aaret samt nogen løs Hjælp om Sommeren, og Gartneriet har kommunalt Vand. Har deltaget paa lokale Fremvisninger. — Kr. T. er Formand for Gartnerforeningen for Middelfart og Omegn.

Parti fra Gartneriet.